

LÄNSSTYRELSEN

Värmlands län

BESLUT

1984-03-19

11.1211-2959-83

Planeringsavdelningen
Naturvårdsenheten

Kopia till

- Markäg (enl fört)
- rek+mb
- Komfullm
- Bynd
- Planenh
- Lantmätenh
- Naturvenh
- FBM
- Vägförvaltn
- Planverket
- Lantbrnd
- Naturvårdsreg
- Akten
- Reservatspärmen

Förordnande om naturreservat samt skötselplan för

del av Lungälvens ravinsystem på Brattforsheden,
Filipstads kommun, Värmlands län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord

FÖRORDNANDE

Beskrivning av naturreservatet	- Sammanfattning
Grund för beslutet	
Ändamålet med reservatet	
Reservatsföreskrifter	- ang förfogandet över fastighet - ang intrång och åtgärder - ang allmänhetens uppträdande - ang reservatsförvaltningen

SKÖTSELPLAN

1. Beskrivning
  - 1.1 Naturförhållanden
  - 1.2 Markanvändning
  - 1.3 Anordningar för friluftsliv
2. Disposition och skötsel av mark och vatten
  - 2.1 Övergripande mål
  - 2.2 Riktlinjer beträffande skogsmarken
  - 2.3 Riktlinjer beträffande odlingsmarken
  - 2.4 Riktlinjer beträffande jakt och viltvård
  - 2.5 Fiske och fiskevård
  - 2.6 Delområden
3. Anordningar för friluftsliv - rekommendationer
  - 3.1 Övergripande mål
  - 3.2 Vandringsled
  - 3.3 Lägerplats
  - 3.4 Kanotled
  - 3.5 Renhållning
  - 3.6 Information
  - 3.7 Gränsmarkering
4. Tillsyn
5. Dokumentation av utförda åtgärder
6. Naturvårdsförvaltningens ekonomi
  - 6.1 Allmänt
  - 6.2 Kostnader
  - 6.3 Finansiering

Förord

Lungälvens ravinsystem som berörs av detta beslut utgör en del av ett betydligt mer omfattande naturvårdsobjekt nämligen Brattfors-heden. Detta större område betecknas i sin helhet som riksobjekt. Länsstyrelsen behandlar naturvårdsfrågorna för detta större objekt parallellt med föreliggande beslut enligt följande modell

1. Förordnande enligt § 19 naturvårdslagen för ett större sammanhängande område - cirka 10 000 hektar.
2. Reservatsbildning enligt § 7 naturvårdslagen för tre stycken delområden (inklusive Lungälvens ravinsystem).
3. Samrådsplikt för ett 20-tal delområden beträffande skogsbruksåtgärd. (Ingår i beslutet enligt punkt 1 ovan).
4. Successiv prövning av fråga om eventuell reservatsbildning även för vissa av samrådsområdena (enl pkt 3 ovan).
5. Utbyggnad och skötsel av friluftsanordningar skall i huvudsak berörda kommuner ansvara för.

LÄNSSTYRELSEN

Värmlands län

Planeringsavdelningen
Naturvårdsenheten

BESLUT

1984-03-19

11.1211-2959-83

Administrativa data

Riksregisternummer:	1702033
Beslutsdatum:	1984-03-19
Namn:	Lungälven
Kommun:	Filipstad
Registerområde:	Brattfors
Läge:	Kring Lungälven nedströms hyttan i Brattfors, cirka 1 mil sydväst om Filipstad. Topografiskt kartblad: 11 D SO Ekonomiskt kartblad: 11 D 3j Brattfors Koordinater 6613 - 1399
Gränser:	Framgår av markering på karta i bil 1. Förtydligande gränsbeskrivning återfinns i bil 2.
Area:	249 hektar
därav landarea:	ca 240
Fastighet:	Brattforshyttan 1:113 Brattforshyttan 3:1
Markägare:	Billerud AB samt Gunde Helmersson
Upplåtelser:	-
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen

Grund för beslutet

Lungälvens ravinsystem ingår som del i riksojektet Brattforsheden. Motiven för naturvårdsförordnanden för detta större område framgår av bil 3. Hela Brattforsheden kan trots sina mer än 10 000 hektar ses som en sammanhållen enhet. Restriktiva bestämmelser kan dock inte utfärdas för hela detta stora område av praktiska och ekonomiska skäl. Några särskilt framträdande delområden bör däremot ges ett mer fullständigt naturskydd.

Lungälvens ravinsystem är ett av de delområden som bedöms vara speciellt angelägna att skydda. Ravinområdet är av såväl geologiskt som biologiskt intresse. Området skulle även som "isolerad" naturföreteelse motivera reservatsbildning. Genom sitt läge i kanten av Brattforsheden och anknytningen till övriga formationer där ökar det naturvetenskapliga värdet. Därutöver bedöms området vara av betydande värde för friluftslivet både med tanke på scenerier och allmänna naturupplevelser som rika möjligheter till naturstudier.

Reservatsområdet utgör endast en del av det fullständiga ravinsystem som finns kring Lungälven. Ravinerna i denna del är mycket djupa och ravinbildningen fortgår i vissa delar. Skogsbestånden är mestadels mycket heterogena. Bestånden utgör ingalunda någon urskog i egentlig mening men har i hög grad naturskogsprägel. Inslaget av diverse lövträd samt skadade och döda träd är mycket stort vilket bidrar till en rik flora och fauna. I de branta ravinslutningarna varierar vegetationen från sumpskog och kärr i bottenarna till tallhed vid krönet mot deltaplanet. Källor förekommer rikligt.

Ändamålet med reservatet är i första hand att bevara ravinsystemets ytformer och naturskogar med rik flora och fauna. Ändamålet är även att ge allmänheten goda möjligheter att uppleva och studera naturtypen i huvudsakligen ostört skick.

Förordnande

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen det område som markerats på bifogad beslutskarta (i skala 1:10 000, bil 1) som naturreservat.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det börbjudet att

1. bedriva täkt i någon form
2. förändra områdets ytformer genom att gräva, spränga, schakta, utfylla eller utföra annan markbearbetning
3. dika, dämna eller på annat sätt förändra vattenförhållandena
4. uppföra byggnad
5. anordna upplag annat än i samband med tillåten skogsavverkning

LÄNSSTYRELSEN

Värmlands län

Planeringsavdelningen
Naturvårdsenheten

BESLUT

1984-03-19

11.1211-2959-83

6. dra fram mark- eller luftledning
7. anlägga ny väg
8. utöva jakt, annat än vad som sägs i bifogad, fastställd skötselplan
9. företa skogsmarksgödsling eller använda kemiska bekämpningsmedel
10. upplåta mark- eller vattenområde för tävlingar, lägerverksamhet eller militära övnigar som kan medföra markslitage eller föroreningar.
11. inplantera för området främmande djur eller växtart.

Utan tillstånd av länsstyrelsen är det vidare förbjudet att

12. bedriva skogsbruk annat än enligt bifogad, fastställd skötselplan.

Ovan angivna föreskrifter må ej utgöra hinder för uppförande av anläggningar och andra företag som avser att betjäna allmänhetens friluftsliv i enlighet med reservatets ändamål och fastställd skötselplan. Ej heller skall bestämmelserna hindra reparationer av befintliga ledningar från kommunala reningsanläggningen i Brattfors.

Föreskrifter nedan under punkt C (gällande allmänheten) gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av bifogad fastställd skötselplan.

Dessa åtgärder innebär

1. Anordningar för utmärkning av reservatet
2. En genomgående vandringsled som successivt justeras till följd av slitage, jordflytning o. d.
3. Enkel lägerplats - typ "gapskjul" i anslutning till leden.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Det är förbjudet att

1. framföra bil eller annat motorfordon annat än på upplåtna vägar
2. framföra terrängfordon
3. uppställa husvagn
4. tälta
5. göra upp öppen eld - annat än på plats som särskilt iordningsställt och anvisats
6. skada vegetationen t ex genom att bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd även om att plocka blomväxter, mossor, lavar, trädsvampar och alger
7. fånga eller skada flodpärlmusslor
8. störa djurlivet i övrigt t ex genom att uppehålla sig vid bo eller släppa lös hund eller annat husdjur
9. på ett störande sätt använda radioapparat, grammofon e d.

Vetenskapliga undersökningar av områdets naturförhållanden skall utföras i samråd med naturvårdsförvaltaren.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad plan för skötseln
2. Naturvårdsförvaltare skall vara skogsvårdsstyrelsen.
3. Naturvårdsförvaltaren skall utse särskild tillsynsman och utforma arbetsinstruktion för denne.
4. För området skall finnas ett rådgivande organ (skötselråd) som är gemensamt för hela Brattforsheden.
5. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande äga rum med länsstyrelsen. Naturvårdsförvaltaren har att följa de direktiv som länsstyrelsen fortlöpande kan komma att meddela.

SKÖTSELPLAN

1. BESKRIVNING

1.1 Naturförhållanden

Området består av ett ravinsystem som bildats i anslutning till Lungälven i kanten på Brattforshedens deltabildning. Isälvsavlagringens distal-brant kan på många ställen lätt urskiljas i terrängen strax väster om ravinsystemet och på vissa ställen skär ravinerna genom distalbranten t ex vid Kampdalen. Ravinerna har med vissa undantag bildats i mycket finkorniga sediment, i första hand jord-arten mo.

Ravinerna har troligen bildats genom jordflytning på grund av stor vattentillförsel via underjordiska källor. De mäktigaste ravinerna är 20-25 m djupa, över 100 m breda och med mycket branta sluttningar ned mot de bäckar som normalt rinner fram i ravinbotten. Lungälven har en kort forssträcka strax söder om Brattfors men flyter därefter lugnt i ett meanderlopp, här och där avbrutet av korta forssträckor.

Vegetationen i ravinerna varierar i stort sett enligt följande:

ovan ravinslutningen:	tallhed
i ravinslutningen:	blandskog övergående i granskog
på ravinbotten:	lövskog dominerad av gråal. Här och var dungar av gran.

Ravinerna erbjuder skydd och ett för växtligheten särskilt gynnsamt lokalklimat, varför en rad sällsynta och mer krävande arter förekommer. Några av dessa är gullpudra, dvärghäxört, springkorn, bäckbräsma, lundarv och tvåblad. Även djurlivet har här bättre livsbetingelser än uppe på själva heden. I ravinerna finns gott om föda, skydd och vatten vilket gynnar såväl däggdjur som fåglar och andra organismer. Särskilt bör nämnas den bäverstam som etablerat sig i lövskogen strax söder om Brattfors samt förekomst av strömstare. I älven finns bl a bäcköring, löja, lake, ål och nors samt ett relativt kraftigt bestånd av flodpärlmussla.

Området utgör den del av ravinområdet som är minst påverkad av sentida skogsbruk. Beståndsdata för reservatets centrala del har sammanfattats i bil 5. Området innefattar förutom ren skogsmark även gamla igenväxta hagmarker i form av lövskogspartier. Vid Dalen ligger ett mindre jordbruksområde som nu växer igen med skog. I öster gränsar reservatet delvis mot moränsluttningar.

I reservatets yttre delar finns även tallhedar i väster och barrblandskogar i sluttningarna mot högsta kustlinjen i nordost.

1.2 Övrigt:

Området berörs i sina yttre delar av allmänna bilvägar. I öster och söder följer gränsen mindre bilvägar och traktorvägar. Ledningsgator

tangerar området längst i nordväst samt övertvårar det i söder. Här och var förekommer spår av tidigare brukningsvägar ner i ravinerna. Kolbottnar vittnar även om tidigare markanvändning.

I norra kanten ligger reningsverk för Brattfors samhälle med område för utloppsledning ner genom reservatsområdet mot Lungälven.

En mindre (sand-)täkt ligger omedelbart norr om Kampdalen. Avtäckningsmassor och diverse avfall har vräcks ner i ravinen i anslutning till täkten. Även i andra delar av ravinsystemet - där bilväg ansluter - har avfall tippats. Sådan tippning sker fortfarande speciellt i sydväst-spetsen av Djupa dalen.

I nordvästra delen av Källdalen ligger en vattentäkt för närbelägen bebyggelse (250 personer).

En vandringsled går genom ravinsystemet. Utgångspunkt är Hyttan i Brattfors. Leden går vidare ut över Geijersdalsmossen till sjön Alstern. En lägerplats med "gapskjul" finns. Leden är delvis spångad över blöta och särskilt flytbenägna partier.

1.3 Slitage- och störningskänslighet

Ravinsystemet är i mycket hög grad känsligt för slitage. Betydande massrörelser har skett på grund av tramp och vattenavledning från omgivande mark samt genom älvens meandrande lopp. Förutom de centrala delarna av reservatet (skötselområde nr 1) gäller detta även delvis sluttningarna på östra sidan av älven.

Ravinsystemets flora och fauna är till betydande grad beroende av skugga och hög luftfuktighet och därmed känsliga för radikala förändringar i skogsbestånden.

2. DISPOSITION OCH SKÖTSEL

2.1 Övergripande mål

Målet för områdets skötsel skall vara att upprätthålla ändamålet med reservatet se "Grund för beslutet" ovan.

Syftet med vården och förvaltningen av reservatet är dels att gällande föreskrifter efterlevs dels att underlätta allmänhetens besök och naturstudier utan att naturkvaliteterna väsentligen skadas.

2.2 Riktlinjer beträffande hävd av skogsmarken

Naturskogskaraktären inom skötselområde 1 skall i huvudsak bevaras. I första hand skall bestånden lämnas orörda för fri utveckling. Inom detta delområde skall skogsvårdslagens skogsskyddsföreskrifter inte gälla. Inom en skyddszon på 200 m skall avtal träffas med berörda markägare i överensstämmelse med de anvisningar som upprättats gemensamt av naturvårdsverket och skogsstyrelsen. Inom skötselområde 2 och 3 får normalt skogsbruk bedrivas utan hinder av reservatsbildningen, dock med de hänsyn till naturvårdsaspekterna som framgår av behandlingen av respektive delområde. I övrigt gäller skogsvårdslagens föreskrifter beträffande naturvårdshänsyn.

Östra älvstrandens vegetation skall utgöra en så långt möjligt avskärmande vägg i det landskapsrum som upplevs av besökare utefter älven.

2.3 Riktlinjer för hävd av odlingsmarken

Inom reservatet finns öppen och odlad jord endast inom tre små flikar mellan ravinarmer i nordväst. Normalt jordbruk skall bedrivas. Dock får markbearbetning och vattenavledning ej göras så att mer omfattande jordflytning uppkommer. För att undvika väsentlig och våldsam tillväxt av ravinändarna bör brukning med tunga maskiner ej ske närmare ravinände än 5-10 meter.

2.4 Riktlinjer för jakt och viltvård

Endast jakt på älg får ske inom skötselområde 1. Reservatsområdet förutsättes därvid utgöra en del av större jaktlig enhet. Jakten skall organiseras så att skottlossning inom skötselområde 1 normalt kan undvikas. Ev skydds jakt skall ske i samråd med reservatsförvaltaren.

Beträffande delområdena 2.3 och 4 gäller inga restriktioner för normal jakt.

2.5 Fiske och fiskevård

Fisket berörs inte direkt av reservatsbeslutet.

Vattenområdenas naturliga fauna och flora skall så långt möjligt bevaras.

Reservatsförvaltaren skall verka för att beståndet av flodpärlmussla gynnas. Bävrens påverkan på vattenförhållandena inom reservatet skall i huvudsak få ske utan ingrepp från människan.

2.6 Delområden

Skötselområde 1. Utgör kärnan i reservatet. Ravinsystem.

Mål: Bevaras i huvudsak orört med vegetation som får utvecklas fritt.

Riktlinjer: Befintlig vandringsled hålles i stånd. Vissa förstärkningar med spång måste successivt göras. Även omläggningar av delsträckor kan efter hand bli nödvändiga på grund av jordflytning. Befintlig rastplats upprustas eller ersättes av ny rastplats intill älven.

Skötselområde 2. Tallhed väster om ravinsystemet. Nedlagt jordbruk, Dalen ingår i södra delen av reservatet. Till stor del har föryngringshuggningar skett. Skärm av fröträd lämnad.

Mål: Skyddszon mot reservatets kärna. Normalt skogsbruk med särskild hänsyn till naturvårdsaspekter.

Riktlinjer: Risken för skador på markformationer skall särskilt beaktas vid eventuellt aktualiserade arbetsföretag, liksom indirekta verkningar på skötselområde 1 beträffande mark och vegetation.

Skötselområde 3. Sluttning öster om Lungälven. Huvudsakligen finkorniga sediment med raviner bevuxna med grandominerade blandskogar. Inom speciellt nordligaste och sydligaste delarna finns betydande arealer med igenväxt betesmarker med gråaldominerade lövskogar. Sluttningarna består till någon del även av moränmark där inslaget av tall ökar.

Mål: Skyddszon mot reservatets kärna. Normalt skogsbruk med särskild hänsyn till naturvårdsaspekter.

Riktlinjer: Skogsbruksåtgärd och eventuellt andra arbetsföretag skall genomföras så att markskador undviks. Risken för omfattande jordflytning o d skall noga övervägas och motverkas. Skogsavverkningarnas omfattning och förläggning i tiden bör planeras med särskild hänsyn till den känsliga marken.

Skötselområde 4. Utskjutande delar av jordbruksmark mellan djupa ravinarmar.

Mål: Normalt jordbruk med särskild hänsyn till naturvårdsaspekter.

Riktlinjer: Åtgärd inom området skall utformas så att risk för omfattande jordflytning eller inverkan på vegetationen i ravinsystemet ej uppstår.

3. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

3.1 Övergripande mål

I den fysiska riksplaneringen (FRP) har Brattforsheden betecknats som riksojekt avseende dels de naturvetenskapliga värdena, dels avseende det sociala värdet. Detta motiverar att serviceanläggningar utvecklas på Brattforsheden.

Tillkomsten av sådana anläggningar bör ske i samverkan mellan stat och kommun samt eventuellt även privata intressenter. Utvecklingen av anläggningar i större omfattning är beroende av att särskilt organ med lokal anknytning kan ansvara för löpande skötsel. Iordningställandet av anläggningar kan påräknas i väsentlig utsträckning kunna ske som AMS-arbeten. En förutsättning för sådan satsning är dock att garantier för fortlöpande och högkvalitativ skötsel kan skapas.

Rekommendationer till utformning av anläggningar på Brattforsheden återfinns i särskild bilaga till länsstyrelsens beslut om naturvårdsområdet (§ 19).

Lungälvens ravinsystem berörs av anläggningsplanen närmast genom att en av vandringslederna går genom reservatet. Leden underhålls och förbättras oavsett hur utvecklingen beträffande friluftsanordningar i övrigt på Brattforsheden går.

Till leden knyts även lägerplatser och information.

Anordningarna och deras utnyttjande skall ses som hjälpmedel för naturstudier.

1984-03-19

11.1211-2959-83

- 3.2 Vandringsleden måste på grund av markförhållandena spångas utefter avsevärda sträckor. Vidare måste successivt justering av sträckningen påräknas dels på grund av jordflytning dels på grund av slitage.

Vid fortsatt justering av sträckningen bör eftersträvas dels en utbyggd spångning dels att nivåskillnader utefter leden begränsas så mycket som möjligt (genom anläggning av sträckningen).

- 3.3 Lägerplats

En lägerplats finns för närvarande i norra delen av reservatet. Gapskjulet är påtagligt angripet av röta varför renovering eller utbyte bör ske.

Ytterligare 1 lägerplats med gapskjul iordningställes i anslutning till älven. Plats för gapskjul väljes så att luftfuktigheten är förhållandevis begränsad samtidigt som anläggningarna väl inpassas i miljön.

- 3.4 Kanotled.

Önskemål om att göra Lungälven farbar med kanot har framförts. Lungälven kunde utgöra en länk i ett längre kanotsystem i trakten. En rensning av älven från nedfallna trädstammar m m skulle vara ett mycket omfattande arbetsföretag. Sådan rensning skulle vidare fortlöpande få kompletteras eftersom såväl bäver som älvens meandrande lopp ständigt tillför nytt virke. En sådan rensning skulle i princip även motverka ändamålet med reservatsbildningen och får inte ske.

- 3.5 Renhållning

Under barmarkssäsong skall fortlöpande städning utföras av lokal tillsynspersonal. Sopor och latrin skall genom avtal omhändertas av kommunen.

- 3.6 Information

Naturvårdsförvaltaren skall verka för att allmänheten i olika former delges information om naturförhållandena.

Samverkan skall därvid ske med kommunen och lokala intressenter.

All personal som medverkar i skötsel av Brattforsheden skall särskilt informeras genom naturvårdsförvaltaren.

Informationsskyltar vid entrépunkter och lägerplatser skall uppställas och underhållas. Materialet skall utvecklas. Målsättningen skall vara att iordningsställa särskild informationslokal - Naturum - i Brattfors.

Enkel folder bör finnas gratis tillgänglig för allmänheten liksom mer innehållsrikt material mot avgift.

Guidade turer och andra former av informationsverksamhet bör utvecklas i samverkan med kommunens turistorgan.

3.7 Utmärkning av reservatets gräns skall utföras enligt svensk standard (SIS 031522) genom naturvårdsförvaltaren.

3.8 Entré till reservatet ligger utanför den formella reservatsgränsen. I första hand utvecklas mottagningsanordningar vid hyttan i Brattfors i samverkan med övriga intressenter. Vidare utvecklas befintliga informationsanordningar i vägskälet sydväst om reservatet.

4. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren skall tillse att gällande bestämmelser följes och att anläggningar för allmänheten hålles i gott skick.

Särskild tillsynsman skall finnas. För sådan tillsynsman skall avtal och arbetsinstruktion upprättas. Tillsyns-, underhålls- och informationsverksamhet inom hela Brattforsheden bör samordnas i samverkan mellan berörda intressenter. Naturvårdsförvaltaren skall verka för sådan utveckling bl a inom ramen för ett skötselråd. Tillsynsman skall i möjligaste mån bistå allmänheten med information om naturförhållandena.

5. DOKUMENTATION

5.1 Naturvårdsförvaltaren skall verka för att naturförhållandena inom olika ämnesområden efter hand studeras samt redovisas. Sådan dokumentation skall bl a utnyttjas som underlag för översyn av skötselplanen.

5.2 Tillsynsman skall föra dagbok och dokumentera utförda åtgärder och verksamhet och årligen sammanställa redovisning inkluderande även iakttagelser om naturförhållandena.

6. KOSTNADER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN SAMT FINANSIERING

6.1 Allmänt

Inom detta naturreservat blir satsningarna på anläggningar begränsade och vegetationsskötseln i det närmaste obefintlig. Satsning bör däremot ske på forskning- inventering och information. Omfattningen av sådan satsning kan inte fångas in i en skötselplan. Naturvårdsförvaltaren skall dock arbeta för en hög ambitionsnivå.

6.2 Kostnader

En uppskattning av kostnaderna för naturvårdsförvaltningen redovisas i bil 4. Intäkter bedöms knappast vara aktuella. Eventuellt kan framtida intäkter för vissa former av informationsverksamhet kunna komma i fråga och då sannolikt genom tillsynsman eller särskilt kommunalt organ.

6.3 Finansiering

Bekostas av staten:

Naturvårdsförvaltarens arbete med tillsyn, detaljplanering och utformning av "bas-information", skyltning, gränsmarkering och underhåll av anläggningar enligt skötselplanen samt åtgärder i samband med eventuella dispensärenden.

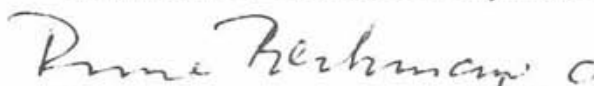
Bekostas av kommun eller speciellt lokalt organ:

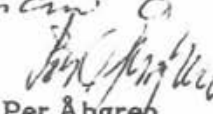
Sophämtning samt utveckling och drift av mer omfattande informationsverksamhet vid hyttan i Brattfors.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, jordbruksdepartementet, se bilaga (form 3).

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövdingens stf länsråd Rune Beckman jämte ledamöterna Roland Arnesson, Sten Fogde, Arne Hult, Jan Hyttring, Sune Johansson, Bertil Jonasson, Sven Junzell, Helmer Karlsson, Göthe Knutsson, Gullan Lindblad, Berit Persson och Eric Persson samt suppleanterna Margareta Andreßen och Gunnar Törnqvist.

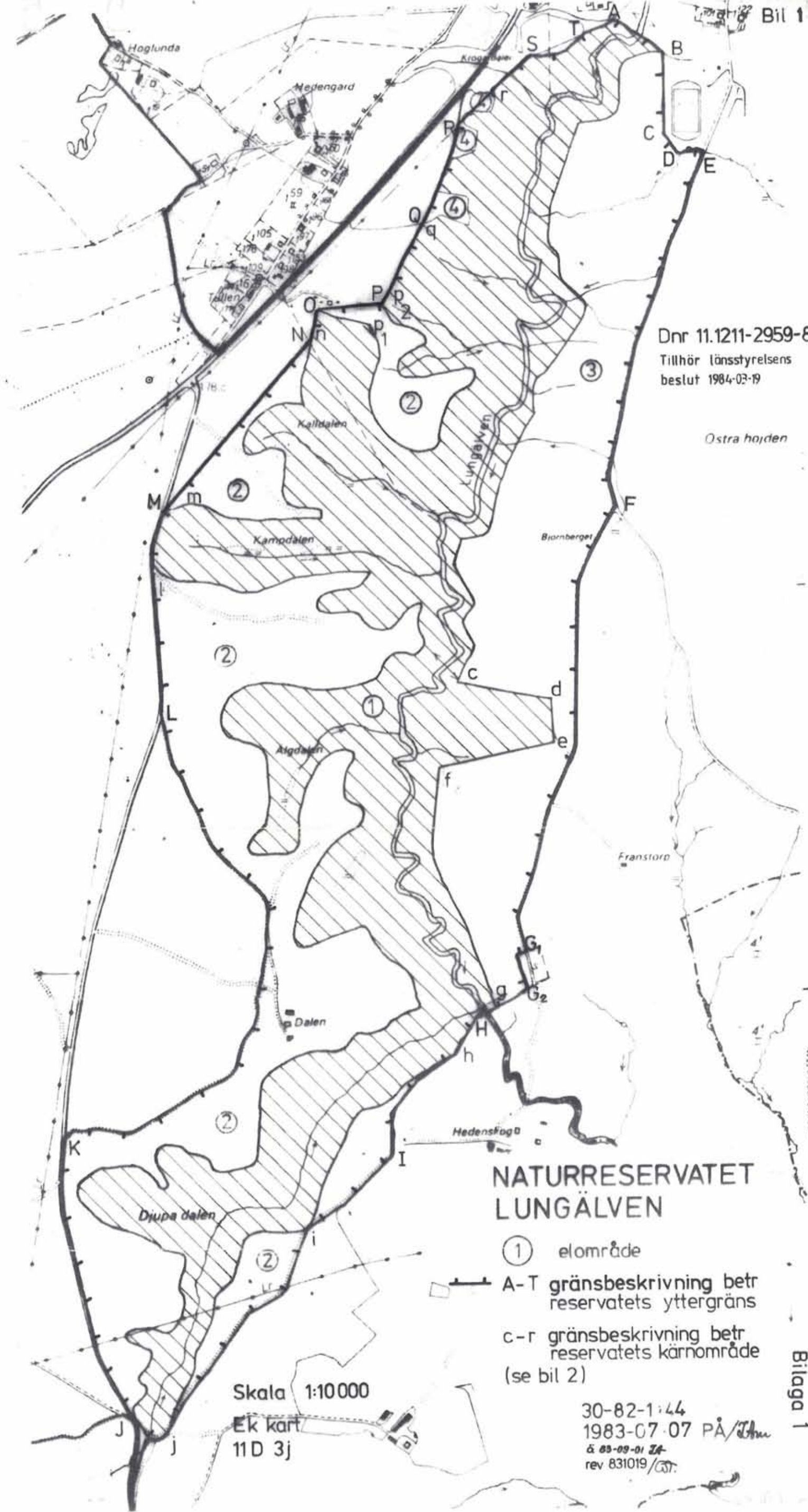
I den slutliga handläggningen deltog även naturvårdsdirektör Wirén, företrädare för juridiska enheten, planenheten och lantmäterienheten, länsantikvarie Varenius samt byrådirektör Åhgren, föredragande.

Rune Beckman

Per Åhgren

Bilagor

1. Karta i skala 1:10 000
2. Gränsbeskrivning
3. Grund för beslut om naturvårdsförordnanden på Brattforsheden
Utdrag ur förslag betr hela objektet
4. Bedömning av kostnader för naturvårdsförvaltningen
5. Besvärshänvisning

Dnr 11.1211-2959-87
 Tillhör länsstyrelsens
 beslut 1984-03-19

Ostra höjden

NATURRESERVATET LUNGÄLVEN

① elområde

— A-T gränsbeskrivning betr
 reservatets yttergräns

c-r gränsbeskrivning betr
 reservatets kärnområde
 (se bil 2)

Skala 1:10000

Ek kart
 11D 3j

30-82-1:44
 1983-07-07 PÅ/Am
 & 83-09-01 ZF
 rev 831019/CST

Gränsbeskrivning

Gräns för reservatet har markerats på kartan i bilaga 1.

Reservatets gränser följer i stor utsträckning befintliga bil- och traktorvägar. I övrigt kan gränslinjen beskrivas enligt följande - jämför karta i skala 1:10 000.

- A Skärningspunkt mellan ledningsgata och bäck.
- B En punkt i bäcken cirka 50 meter öster om älven. Punkten är markerad med snitsel i terrängen (juni 83).
- A-B Gränslinjen följer utefter två bäckar som faller ut i älven från var sin sida.
- C Brytpunkt i höjd med fotbollsplanens södra kortsida samt rakt söder om punkt B.
- D Brytpunkt vid bäck i ravin
- D-E Bäck
- E-F Bilväg
- F-G Traktorväg
- G₁-G₂ Norra och västra begränsningen av samfällighet
- G-H Tidigare fastighets- (och hemmans-) gräns ned mot älven.
- H-I Fastighetsgräns mellan älv och bilväg till Hedenskog.
- I-J Enskild bilväg upp till allmän väg.
- J-K Allmän väg
- K-L Traktorväg förbi ödestället Dalen.
- L-M Allmän väg
- M Kamådalens nordvästra ravinkrön i anslutning till allmän väg
- M-N Rak linje i terrängen mot en punkt där ravinkant och fastighetsgräns (1:113/3:1) möts.
- N-O Rak linje tvärs över djup ravin. Linjen avser att avgränsa reservatet mot vattentäkten i ravinens övre del.
- Linjen går i riktning mot sydvästra hörnet av befintlig uthusbyggnad, jämför kartan.
- O Skärningen mellan N-O och ravinens krön.

- P Punkt 150 m rakt öster om punkten O.
O och P markeras i terrängen med snitsel (juli 83).
- Q Punkt i åkerkanten 110 m från ledningsgatan i nordväst.
- R Skärningspunkt mellan åkerkant och kraftledning.
- O-R Rak linje väster om ravinändarna
- S Skärningspunkt mellan begränsning av igenväxande åker och kraftledning.
Krönet av ravinslutning.
- R-S Kraftledning
- T Skärning mellan begränsning av igenväxande åker samt ledningsgatan.
Ravinkant.
- S-T Bruten linje som följer begränsning av igenväxande åker. Krönet
av ravinslutning. Linjen lägges i anslutning till "tomt-gräns" för
reningsverket
Skärning mellan ledningsgata och bäck.
- T-A Ledning
Reservatets kärna, dvs skötselområde 1 avgränsas enligt följande
- A-B Jämför ovan.
- B-c Slingrande linje som markerats med snitselband i terrängen (juni
83). Linjen ligger cirka 50 meter öster om älven. I avsnitt där äl-
ven buktar starkt har gränslinjen delvis rätats ut i förhållande till
strandlinjen.
- c-d-e-f Råta linjer som schematiskt avgränsar två parallella och djupa
raviner. Linjen avser alltså att ligga i eller i anslutning till ravin-
krön.
- f-g Fortsättning på linjen B-c
- H-h Linjen H-I upp till ravinkrönet
- h-i-j-k-l-m-n Linjen avser det slingrande ravinkrönet
- n-O Jämför ovan N-O
- O-P₁-P₂ Avser ravinkrönet
- P₂-Q Jämför ovan P-Q
- q-r Linjen avser det slingrande ravinkrönet öster om jordbruksmarken
- r-s Kraftledningen
- S-t-A Jämför ovan beträffande reservatets yttergräns

Utdrag ur förslag till länsstyrelsens beslut angående bildande av naturvårdsområde för Brattforsheden.

Grund för besluten:

Brattforsheden är ett av landets främsta exempel på randdeltan vid högsta kustlinjen. Objektet inrymmer många välutbildade ytformer som dödisgropar, åsryggar, raviner, flygsanddyner och meandrande vattendrag. De stora fälten med flygsanddyner räknas till de mest skyddsvärda i sitt slag i landet (enl SNV PM 1412). Ett av landets få flygmofält ligger inom objektet. I raviner och i deltafronten mot söder finns ett stort antal källflöden. Objektet har mycket stort vetenskapligt dokumentärt intresse och är väl känt i den kvartärgeologiska litteraturen. Även områdets sjöar torde ha stort vetenskapligt värde bl a genom sitt läge i ett begränsat och relativt opåverkat nederbördsområde.

Området inrymmer ett antal stora myrar av olika typer varav några betecknats som riksintressanta bevarandeobjekt (enl länsinventering H Sjörs och S Fransson 1980).

I vissa delområden t ex ravinlandskapen finns även betydande biolo-giska värden såsom skogsbestånd av ursprunglig karaktär och rik förekomst av växter och djur inkl kryptogamer och ryggradslösa djur. Sandödlan - betecknad som utrotnings-hotad (NU:A 1978:19) - förekommer inom en lokal på heden. Flodpärl-mussla - hotad till sin existens av försurning och vattenföroreningar - förekommer i vattendrag inom objektet.

Brattforsheden har även betecknats som riksintressant för friluftslivet (jämför SNV PM 726).

Sammanfattningsvis kan Brattforsheden betecknas som ett naturvårdsobjekt av högsta klass.

Ändamålet med naturvårdsområdet är i första hand att bevara de geologiska formationerna samt även att bevara området attraktivt och tillgängligt för besökande allmänhet och underlätta naturstudier. Ändamålet är vidare att bevara de speciella, biologiska värden som finns i delar av området samt att bevara vattensystemet så opåverkat som möjligt.

BESVÄRSHÄNVISNING

Den som vill överklaga länsstyrelsens beslut skall göra det skriftligen genom besvär hos regeringen. Besvärshandling skall ha kommit in till jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

I besvärshandlingen skall anges länsstyrelsens beslut. Vidare bör anges vad som yrkas och de omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet. Klaganden bör även uppge namn, postadress och telefonnummer.